

Nyirongo, L 1994 — Should a Christian embrace socialism, communism or humanism?

Potchefstroom: Instituut vir Reformatoriese Studies. 123 bladsye Prys R15,00

Resensent: Dr Kobus Labuschagne

Die boek is die eerste in 'n beplande reeks wat die 'Christian Literature Committee for Africa' wil publiseer. Bennie van der Walt, voorsitter van die Christian Literature Committee, stel dit in die voorwoord as belangrik dat Nyirongo as 'n swartman uit Afrika skrywe vir mede-Afrikane, en dat sy siening nie 'n 'ingevoerde siening' vanuit Wes-Europa of Noord-Amerika is nie.

Die skrywer stel die doel van sy boek as die aanvaarding van die uitdaging om te reageer op baie Christene wat verlei voel om aan te sluit by kommuniste en sosialiste in die stryd om menseregte: 'Become a socialist or communist if you want to be a real Christian' (bl iii). Van hierdie ideologiese aspirasies sê hy: 'They claim to achieve peace, but instead they create terrors and wars. They claim to eradicate classes, but instead create more poverty. They claim to bring freedom, but instead enslave many people' (bl iii). In deel I handel Nyirongo oor die historiese agtergronde en die ontwikkeling van die ideologieë van kapitalisme, sosialisme, kommunisme en humanisme. Hy sê: '... Christene moet ideologieë beskou as negatief en as denksisteme wat geestelik skadelik is' (bl 2). Hy wys daarop dat ideologieë die bron van kwaad in samelewingstrukture wil sien, in plaas van in die mens self (bl 4). Die historiese konteks van kapitalisme (bv die merkantilisme) en hedendaagse probleme van monopolieë, kartelle en supermonetariste (rentekoerse) ensovoorts, is nie aangespreek nie. Hy slaag ook nie daarin om aan te toon dat die sosialisme, reeds voor die Franse Rewolusie en veral daarna, toenemend histories in twee strominge ontwikkel het nie: Demokratiese sosialisme en wat later bekend word as Marxisme-kommunisme. Die onderskeiding tussen demokratiese sosialisme en kommunisme word wel gemaak, maar nie altyd korrek genoeg nie (bl 15-32). Marx se groot werk is ook nie die kommunistiese manifeste nie, maar sy *Das Kapital* (vgl bl 27). Afrika-sosialisme word insiggewend verduidelik.

Deel 2 vergelyk die ideologiese aansprake met Skrifbeginsels, en redeneer dan waarom dit strydig is met die leringe van die Skrif. In sy kritiek teen die kapitalistiese aansprake van 'n selfregulerende vrye mark, verlaat hy hom op 'n gevraagde Christelike 'desire to serve' (bl 43) wat nie behoorlik beredeneer word nie en die gevaar inhou dat sommige mense (die massa) verlei kan word om met hulle behoeftes en aspirasies bloot te parasiteer op die hardwerkende en produktiewe sektor van die samelewing. In sy kritiek op die kapitalisme (bl 45-46) is sy aanbieding van oplossings soms ietwat te idealisties en onwerklik. (Nie dat ek met hierdie opmerking kant wil kies vir die kapitalisme nie, Allermens!)

Deel 3 plaas die ware verlossing in Christus teenoor die valse vernuwings van die ideologieë. Op sinvolle wyse toon hy aan dat Christus nie ondergeskik was aan enige van die ideologieë en partye van sy tyd nie (bl 75-79). Hy sê: 'The church must not become a place for political progaganda ... or a market place' (bl 82), en: 'Christ did not come to

fight for the poor, He also did not campaign for higher wages and better conditions of employment. He was more concerned with the state of the inner man than material equality. This does not mean He condoned exploitation' (bl 84). 'He is bringing repentant sinners into God's Kingdom, not by the sword or by upsetting and destroying the existing structures but by inside-out renewal. No man has received a bullet because he has opposed Him or His faithful disciples' (bl 96,97). 'He had compassion for the poor, but He did not come only for the poor. He came for all because all need Him as Saviour' (bl 84). 'The complexity has increased, but the attitudes (acceptance, rejection and retreat) have not changed. Which of these attitudes did Christ follow? None' (bl 75-79 en 85).

'The point I want to emphasise is that Christ's method deals with the root cause — the heart. It works from inside out' (bl 92). Sy boodskap is dat mense 'n groot fout maak indien hulle reken dat mense en verhoudings in die samelewing beter sal word net omdat die samelewingstrukture verander is; wat nodig is, is dat eerstens mense se verhouding met God sal vernuwe, en vandaar sal dit 'n ander houding teenoor die medemens skep en uiteindelik 'n beter samelewing bou (bl 82-83).

Die boek kan aanbeveel word, omdat die waarde daarvan daarin lê dat hierdie skrywer nie die gewone weg van die politieke teologie volg om die evangelie aan die ideologie uit te verkoop nie. In die opsig is die boek 'n welkome verrassing! 'n Paar opmerkings ten slotte: Die boek is nie goed gebind nie — dit val uitmekaar na een maal se lees. Daar het 'n paar foutjies hier en daar ingesluip. Die datum van Adam Smith word byvoorbeeld verkeerd aangegee as: 1732-90 in plaas van 1723-90. En Konstantyn se 'bekering' as in die jaar 1314 in plaas van 312. Die bronne waarna verwys word, is ook miskien bietjie beperk.